

ارزیابی کارکرد حسابرسی در فرآیند مالیات ستانی مبتنی بر اصلاحات قانون مالیات ها

(مورد کاوی در مقررات ماده ۲۷۲ ق.م.م)

فرشید فریدونی (حسابدار رسمی)

اصلاحات مالیاتی در همه جای دنیا متناسب با تغییرات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی موضوعی غیرقابل اجتناب می نماید اما آنچه زیرساخت اصلاحات مالیاتی را پشتیبانی و مدیریت می کند چه خواهد بود؟ به بیان بهتر اصلاحات مالیاتی که براساس پیشبرد اهداف دولتها در بخش های مختلف و با رویکردهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اجرا می شود، با چه استراتژی تدوین می شود. بدیهی است که پاسخ آگاهانه الزاماً مستلزم تحقیقات میدانی وسیع در بخش های مختلف یک جامعه خواهد بود، اما بررسی های اجمالی نشان می دهد همه انواع زیر ساخت های اجرای اصلاحات مالیاتی با در نظر گرفتن همه ویژگیهای کیفی و کمی لازم، بدون عنصر شفافیت در مبالغات اقتصادی، اثرگذاری بااهمیتی در نیل به اهداف اولیه نخواهد داشت، مفهوم شفافیت در اقتصاد به روش های مختلف مورد توجه و اثرگذاری است. اما آنچه منجر به عمیق تر شدن مفهوم شفافیت در بخش های مختلف اقتصادی خواهد شد قابل اعتماد شدن نتایج عملکرد واحدهای تجاری به تنهایی و آثار آن بر اقتصاد کلان خواهد بود، بدیهی است که شفافیت در اقتصاد کلان تابعی از شفافیت در یک یک فعالان اقتصادی و بنگاه های اقتصادی در بخش خرد است.

بر این اساس مادامی که نتوان به شکل قابل اتکا به شفافیت در بخش بنگاه های اقتصادی اطمینان حاصل کرد بطور طبیعی محصولی تحت عنوان شفافیت در معاملات اقتصادی کشور نیز حاصل نخواهد شد، این شفافیت در بنگاههای اقتصادی محصول اجرای کارکردهای حسابرسی در سطوح مختلف خواهد بود.

حسابرسی در مفهوم عام کلمه منجر به اعتماد سازی در سطح فعالیت های ابرازی مودیان برای استفاده کنندگان از نتایج از جمله سیستم مالیاتی خواهد شد این الگو بطور خاص منجر به شفافیت در بخش قابل توجه از اقتصاد کشور خواهد شد با این رویکرد، ابزار حسابرسی به عنوان فرآیندی قاعده مند با هدف جمع آوری بی طرفانه شواهد مربوط به فعالیت ها و وقایع اقتصادی و به منظور تعیین درجه ای از انطباق ادعاها با معیارهای از پیش تعیین شده انجام می شود. در این راستا، مادامی که ادعاهای مطروحه با معیارهای از پیش تعیین شده انحراف با اهمیتی نداشته باشد، کارکرد حسابرسی منتج به قابل اعتماد شدن نتایج عملکرد واحدهای تجاری خواهد شد و نهایتاً سازمان مالیاتی به عنوان یکی از استفاده کنندگان اصلی از این محصول (گزارشگری با اهداف خاص، اظهارنامه مالیاتی) مالیات ستانی را با درجه کیفی و کمی بالاتری مورد انجام قرار خواهد داد.

در این چارچوب مقررات مالیاتی بطور مستقیم در اصلاحات مالیاتی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و بطور غیرمستقیم در اصلاحات مالیاتی ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ از کارکرد حسابرسی در مالیات ستانی بهره برده است. این بهره برداری از کارکرد حسابرسی و اصلاحات مالیاتی مربوطه تابعی از مسائل، محدودیت ها و تحقیقات میدانی در مقاطع زمانی مربوط به دوره های مختلف اصلاحات مالیاتی بوده است.

این پژوهش مبتنی بر چارچوب نظری مالیات ستانی به ارزیابی کارکرد حسابرسی طی دو دهه اخیر می پردازد.